

Publicerad 3 oktober 2009 kl. 04:00

Katten mitt i natten

Agneta Edwards ser nya världar bildas i Lotta Geffenblads undersköna estetik – och nya boken om katten Betty är en fullträff.

barnboken. **Ensam men stark**, fast två är bättre, då blir det mera fnitter och dans i natten! I *Betty mitt i natten* ligger tempot och karaktärsuttrycket mittemellan *Lotta Geffenblads* tidigare figurer, de knasiga kaninerna Prick och Fläck och den fuktnosade Aston, vovven med de mesta hundögonen man kan tänka sig. Kaninerna är ju obestämbara till både kön och ålder, dock självboende och vuxet aktiva, medan Aston trots sin hundighet är helt lik en vanlig sisådär femårig pojke. Den vita storögda katten Betty har haft ett mänskohem, men sedan en baby anlände är det mest skrik och tomma matskålar – surt tycker Betty och tar saken i egen tass och drar sin kos. Detta skeende låter sig blott förstås av den prolog som subtilt skildras i bild på bokpärmens insida och försättsblad. Har man inte lagt märke till det blir bokens baksidestext obegriplig, eftersom handlingen börjar in medias res, med Betty sittandes i en potta till båt. Hon fiskar, magen kurrar.

Betty mitt i natten

Lotta Geffenblad

BonnierCarlsen

Hade den drömligt absurdistiska skildringen av Bettys kamp för att fixa lite käk alls behövt bäddas in i ett orsakssammanhang? Gissningsvis en eftergift åt (den onödiga) tanken att i böcker för barn, där ska allt begripas. På bakre pärmens insida fortsätter den parallella realistiska berättelsen, tack och lov med slutet lämnat öppet. Fritt fram alltså att fantisera vidare om hur det går för Betty i hennes kungarike för en katt.

Det är på ett slags världens baksida som Betty skapar sin nya tillvaro, nästan som vore det det undermedvetna; ett nattligt land där månen kastar ett silvrigt sken över det mörka vatten där skräp och burkar och allehanda gamla skruttiga grejor guppar och speglas så snyggt, där också rosor blommar upp ur det de flesta skulle kalla sopor. Psykologiskt tolkningsbart för den som vill: ur elände kommer ny kraft, att lämna betyder också att komma till något annat och så vidare. Varför inte läsa "Betty mitt i natten" tillsammans med Eva Lindströms "Jag rymmer" som uppväxtskildringar, om att klippa navelsträngen för att starta egna liv med nya relationer. Lindströms rymmande får träffar en trivsamt mård, och Betty bygger minsann ihop sin nya polare själv av en lampa och en uppfiskad doja. Men, i förstone ett skojsamt drama där logiken inte är det primära, och en saga som startar i hunger och ensamhet och slutar med mat, värme och gemenskap.

Lotta Geffenblad bygger denna de undanskynda vrånas och bortkastade sakernas romantiska estetik med en blandning av teckning och collage – tidens trend satt av norska representanter som Stian Hole och Svein Nyhus i spetsen. Geffenblad ligger då närmast Hole, men hennes bildvärld är inte lika magstarkt påverkande, snarare sagolik och poetisk, influerad av bland andra Arthur Rackham, Tim Burton och "typ tjeckiska animerade filmer". Tänk gammaldags bokmärken, vykort och Allersmagasin.

Med Betty har hon jobbat mycket fysiskt, inte direkt i datorn, utan klippt-å-klustrat bland annat från just tidskrifter och tidningar: "jag fick en hel koffert full med gamla Femina efter min mormor", berättar hon när vi samtalar på bokmässan. Runt Betty flyter femtiotalburkar som Triangelkaffe tillsammans med

Cutex nagellack, Fenom och Pommac, och ett gäng Fyffes bananfåglar spanar nyfiket in vad som händer – nostalgitripp för sakletare. Och Lotta Geffenblad är (förstås) loppisfrälst, ”när jag kör fast går jag gärna där och petar och drar och lyfter på grejor...”.

Det blir ganska små bilder, en bild i en annons är ju inte många centimeter, som scannas in och bearbetas i datorn, blåses upp i storlek, förändras i färg et cetera. Stämningen är viktig. Bettys omgivning är byggd av mycket pryttlar men intim och fokuserad, det är inte enbart rent estetiskt styrda val av klippmaterialet utan bakgrundernas annonssidor och de kringflytande kartongerna kommenterar handlingen. Det finns hur många sådana detaljer som helst att upptäcka, plus de (söta) råttor som så klart måste bo på en soptipp och som är den här bokens Nordqvistmucklor. ”Varje bild ska räcka länge”, tycker Lotta Geffenblad, ”och ge även den vuxna läsaren egna associationer”.

Även om hon gör bilderböcker i första hand för att skapa bilder så utgår berättelsen från texten som sedan reduceras i möjligaste mån, låter bilderna berätta, och med en stark känsla för språket. Här är formen en uppbruten orimlad prosavers med utrop och frågor, det passar det absurda i berättelsen om Betty mer än mjuka Astonflytet. Ingen bok blir den andra riktigt lik, Lotta Geffenblad strävar efter olika uttryck, så också i språket. I Astons stenar leker hon med st-ljudet, här blir tonen vassare med det tuffare dubbel-t: katt, potta, Kattegatt, hatt, matt, rutten, vettigt:

Månen duttar ner sitt glitter.

Ljusblått mest och lite vitt i mitten.

Betty tänker hett på älsklingsrätter.

Friterad spätta med potatis.

Strömmingspytt med ättiksgurka.

Ketchup på pommes frites.

Spagetti!

Spagetti för Betty – fast det blev firre till sist – och läckert och roligt för oss.

Agneta Edwards

info@agnetaedwards.se

Ansvarig utgivare: Sören Karlsson